

1 jaar

5 jaar

28 jaar

30 jaar

58 jaar

72 jaar

73 jaar, 3 weken voor haar dood

Janneke Rosenbrand-de Kwaasteniet

Jannetje of liever Jannie zoals ze lang genoemd werd, werd geboren op 6 maart 1945 in Oudewetering, aan het eind van de oorlog. Het dorp ligt aan het water vlakbij het Braassemermeer. Het altijd klotsende water maakt een diepe indruk op haar. Haar leven lang zal dit een heimwee blijven, als ze niet bij het water woont. Haar vader zorgt voor licht bij haar geboorte door illegaal elektriciteit af te tappen van de lantaarnpaal voor het huis. De eerste maanden van haar leven is ze een echte huilbaby, dat echter na de bevrijding ophoudt. Ze is de eerste van zeven kinderen. Na haar komen met enige regelmaat haar andere 3 zusjes en 3 broers. Als oudste vindt ze al snel dat ze ook mee moet helpen in huis. En zo maakt ze kennis met het verschijnsel van kleuren. Door bleekwater over haar jurkje te gooien ziet ze tot haar stomme verbazing de kleuren uit het jurkje verdwijnen. Als linkshandig kind wordt ze op de kleuterschool gedwongen rechtshandig te schrijven. Daardoor kan ze op de lagere school strafwerk met twee handen tegelijk schrijven, maar omdat de handschriften verschillen wordt het niet geloofd dat zij alles geschreven heeft. Ze ontdekt daarbij wel, dat ze haar linkerhand gebruikt voor creatief werken, met name het natekenen van de meester, die dit in het geheel niet op prijs stelt. Het zijn wel de eerste oefeningen in portret tekenen en goed waarnemen.

Oudewetering is in die tijd een streng gereformeerd dorp, waarbij omgang met de katholieke bewoners meestal wordt vermeden. De kerk speelt een belangrijke rol in het gezinsleven. Janneke schrijft daar zelf over: *We woonden naast katholieke burens. Dan mocht ik soms mee naar de kerk. Ik vond het geweldig al die beelden. Later in de Gereformeerde kerk projecteerde ik voor mezelf engelen naast de preekstoel om het een beetje op te vrolijken.*

Na de lagere school moet ze naar de MULO in Leiden, hoewel ze ook naar de HBS had gekund, maar dat is te duur en ook niet nodig voor meisjes, aldus haar vader. Op haar 17^e doet ze wat kantoorbaantjes op het dorp, maar dat heeft niet haar echte interesse. Haar moeder maakt haar attent op een tekenwedstrijd die was uitgeschreven door de Nederlandse Zondagsschool Vereniging (NZV). De winnaar zou daar een baan krijgen. In 1962 stuurt ze in wat ze zelf omschrijft als: abstract schilderij "Jezus wandelt op de zee". Met dit schilderij wint ze de prijs, dus de baan bij de NZV in Amsterdam. Zij verhuist naar Amsterdam bij een degelijke hospita en gaat aan de slag. 's Morgens bijbelse plaatjes tekenen onder leiding van haar nieuwe vriendin Dea de Vries, die de hele dag mag tekenen; 's middags boekhouden en 's avonds naar de Rietveld Academie, Vrije Grafiek, betaald door de NZV. Voor een gereformeerd meisje is Amsterdam een openbaring en ze begint toekomstplannen te maken. In een brief aan haar nichtje schrijft ze: "Stel je voor, als ik soms eens niet trouw, nou, dan ben ik toch lekker onafhankelijk, vooral als het me in de toekomst zal lukken het diploma van de kunstnijverheidsschool te behalen en echt allerlei illustratiewerk voor mezelf kan gaan doen. Misschien schrijf ik dan ook nog wel eens een kinderboek, wat ik zelf kan illustreren." In 1966 ontmoet ze op de NZV haar toekomstige man, Peter Rosenbrand, die daar als werkstudent komt werken. Al snel leidt het samen boekhouden tot een hechte verhouding die haar leven lang zal duren. Na een reis van 6 weken op de motor door Joegoslavië en Griekenland trouwen ze in oktober 1967 (22 jaar) in de Westerkerk in Amsterdam, waar ze gelijktijdig meedoet met een tentoonstelling in de kerk in het kader van de Vredesweek. Dat levert een klein artikel in de krant op onder de kop "Bruid trouwt op eigen expositie" plus een filmopname door de IKON. In 1968 verhuizen ze naar Oostwoud, waar ze een woongedeelte van een boerderij kunnen huren. Daar wordt het een zoete inval van vrienden en broers en zussen die ook wel eens het ouderlijk huis willen ontvluchten. Samen maken ze hun eerste kinderboek getiteld: Ik zal je mores leren, (Janneke de illustraties, Peter de tekst) over hun hond en zwarte kat. Ze krijgen daar een contract voor van uitgeverij Westfriesland, maar de publicatie strandt op de te hoge kosten voor een gekleurd prentenboek. Inmiddels is Peter haar Janneke gaan noemen.

Janneke gaat weg bij de NZV en gaat werken bij de filmer Jan Vrijman, opnieuw zowel administratief als betrokken bij het maken van storyboards. Overtuigd dat ze bij elkaar blijven verkopen ze hun trouwringen om de financiële problemen op te lossen. In 1971 besluiten ze dat het tijd is voor een wereldreis nu ze nog jong zijn en in september 1971 stappen ze samen met hond en motor op de boot naar Curaçao, waar haar oudste broer naar is uitgezonden als leerkracht. Via Curaçao gaan ze op de motor naar Noord-Amerika om daar meer dan een jaar te blijven bij vrienden. Ze ontdekt dat Noord-Amerika haar tweede vaderland is, vooral vanwege de indianen. In een intensieve droom ervaart ze daar iets van een vorig leven als Indiaanse. Behalve in Missoula, Montana, verblijven ze ook 3 maanden in San Francisco, waar Janneke met portret tekenen (als enige vrouw tussen allemaal mannen) op de Fisherman's Warf zorgt voor het levensonderhoud. Dit is een intensieve periode waarin ze leert heel goed mensen en kinderen waar te nemen. Op de terugweg van San Francisco naar Missoula krijgen ze een motorongeluk, waarbij Janneke haar rechterpols breekt en een grote snee in haar voorhoofd krijgt van de helm die in tweeën is gebroken. Ze beschouwen dit als een teken om met het motorrijden te stoppen.

In 1973 keren ze terug naar Nederland en verhuizen van Oostwoud naar een grote pastorie in Hauwert. In 1975 wordt Gijs geboren. Op zoek naar een goede kleuterschool voor Gijs raken ze betrokken bij een jong initiatief voor een Vrije School in Hoorn, waar ze beiden volop in mee gaan draaien. Hij in het bestuur en zij al snel als peuterleidster. In 1978 verhuizen ze van Hauwert naar Wognum, waar ze een huis hebben kunnen kopen met heel veel achterstallig onderhoud (Janneke blijft de rest van haar leven hier wonen). Floris wordt in dat jaar daar geboren. Nu ontstaat er een hectische tijd. Er moet eindeloos verbouwd worden, de Vrije School is een heel eind verderop en ze begint ook de opleiding voor vrijeschool peuterleidster (een dag per week). Hier komt ze intensief in aanraking met de antroposofie, wat vanaf haar dertigste een belangrijke rol gaat spelen. Na een aantal jaren als peuterleidster te hebben gewerkt

besluit ze in 1985 om naar De Wervel te gaan. Dat betekent dat er thuis weer heel wat geïmproviseerd moet worden met de schoolgaande kinderen en een man die vijf dagen per week werkt en daarnaast nog in het bestuur van de Vrije School zit en later in het bestuur van de Bond van Vrije Scholen. Na de Wervel gaat ze aan de slag als kunstzinnig therapeut en met groepjes mensen op de maandag- en dinsdagochtend. Deze blijven haar trouw gedurende 20 jaar. Naast de cursussen thuis heeft ze een atelier in Blokker, waar ze ook cursussen geeft en soms een tentoonstelling houdt. Het blijft voor haar moeilijk om te kiezen tussen vrij werken als kunstenaar en als therapeut. Inmiddels is ze lid geworden van de Antroposofische Vereniging en actief in de sectie Beeldende kunsten, waar ze ook de klasse-uren gaat volgen. Door de kinderen is ze al in aanraking gekomen met de Christengemeenschap, waar ze zich helemaal in thuis voelt. In 1994 worden ze beiden lid van de Christengemeenschap en mogen direct deelnemen in allerlei activiteiten. Jarenlang zal ze deelnemen in de kunstcommissie van de kerk in Alkmaar samen met o.a. Charlot Bos (zie Motief ...)

In 2006 (ze is dan 61) kan ze haar eerste grote tentoonstelling inrichten van haar werk in het nieuwe gebouw van De Parkschouwburg in Hoorn, een echt antroposofisch bouwwerk.

Bijzondere ervaringen helpen haar in haar ontwikkeling bij het schilderen, met name het gebruik van edelstenen in haar schilderijen. *Zij schrijft daar zelf over: Ergens in de tijd ben ik begonnen met edelstenen in mijn schilderijen te verwerken, maar ik weet niet meer precies wat het eerste schilderij was waarbij ik dat deed. Misschien het schilderij met de honing crystal? In ieder geval heb ik in 2006 al een expositie gehad in Galerie Rooiperd in Enkhuizen, waarbij ik verschillende van deze schilderijen exposeerde en ook verkocht.*

Ik herinner me wel dat de stenen altijd om mij heen waren terwijl ik schilderde (ik heb een aardige, niet-systematische verzameling) en dat ik op een keer de impuls kreeg dat zij mee wilden doen met het hele schilderproces. Ooit zelf door druk, warmte, waterprocessen, vulkaaneruptions, en verschuivingen ontstaan was er een relatie met dat schilderproces waar iets uit niets komt-alleen wel iets versnelder in de tijd-. En mijn eigen, mezelf bevragende houding leek te resoneren met een vraag vanuit de stenenwereld om opgeheven te worden naar het licht, om uit de verstillings te treden en mee te doen met iets totaal nieuws.

Ik wist dat ik meer kennis over de stenen wilde verkrijgen, en daar heb ik ook aan gewerkt. Maar dat was toch pas achteraf. Ik volgde een cursus Crystal healing bij de natuurgeneeskundige Paul de Leeuw, maar ik wilde geen healer worden. Ik volgde verschillende weekenden bij de antroposofische psychotherapeut Ilse Müller uit Duitsland. Wij deden waarnemingsoefeningen via de 4 wezensdelen en de 12 edelstenen die Rudolf Steiner benoemt, in samenhang met 12 denk- en ervaringsingangen, mensentypen verbonden met de dierenriem (Die zwölf Weltanschauungen). Rudolf Steiner: Der menschliche und der kosmische Gedanke, GA 151

Mijn schilderproces is veranderd in de loop der jaren.

Ik verkende kleur en licht. Ik verkende de materie. Ik keek naar mensen, de dieren, de natuur. Geluismomenten wanneer ik het gevoel had werkelijk te ontmoeten en te creëren en gevoelens van ontoereikendheid wanneer ik maar wat zat te knoeien. Maar de materie en het licht gaven mij oneindige troost. Daarom zitten er nu edelstenen in mijn werk, en zand, en papier, en bladgoud of andere metalen. Houden van de aarde, dat zit er achter. De wereld om mij heen afbeelden is als een verhaal vertellen, over de mensen, de natuur, de dingen. Maar werken met al die substanties is de aarde als het ware bevrijden. Een soort alchemie. Op een bescheiden wijze.....Bijzonder is, dat het niet ophoudt met het doen van ontdekkingen. Al sinds mijn kindertijd ben ik ook geboeid door de wereld van de engelen, en op een gegeven moment mocht ik ze schilderen. Later, eigenlijk nog vrij recent, in 2012 of zo, kwam ik er achter dat er een grote samenhang is tussen de wereld van de Hiërarchieën, de engelenwereld dus, en de wereld van de hoge Energieën zoals zij zich op aarde manifesteren, waaronder ook de edelstenen.

Andere tentoonstellingen zullen volgen, waarbij Peter trouw alle schilderijen inpakt, ophangt en na afloop weer weghaalt en naar huis brengt. Tegen andere mensen zal ze zeggen, dat ze dit nooit alleen had gekund. Door alle tentoonstellingen zijn ze al snel een goed ingespeeld team. In 2010 besluit ze dat ze wel met pensioen kan gaan, ook al vindt ze het heel moeilijk om alle trouwe cursisten vaarwel te zeggen. Ze

heeft haar cursisten altijd voorgehouden: je hoeft geen buitensporige talenten te bezitten, een “open mind” is al heel wat en in ieder mens schuilt een kunstenaar. Ze neemt dit besluit om meer ruimte te krijgen voor nieuwe dingen. In de zomer van 2010 bezoeken ze in Denver tijdens een rondreis door de Verenigde Staten de kerk van de Christengemeenschap. In voorgaande jaren had ze meegedaan aan Altarbildtagungen in Duitsland en een map met studies heeft ze in haar koffer meegenomen. In Denver is men juist op zoek naar iemand die een altaarschildering kan maken. Bij het zien van de ontwerpen in haar map is iedereen het er over eens, dat het werk van Janneke juist de uitstraling heeft die men zoekt. Zeg maar wanneer je kan komen en wat het kost, is de mededeling van de priester. Enigszins overrompelt keert ze naar Nederland terug om hier nog een jaar over te kunnen denken. In 2011 keren ze samen terug naar Denver voor 5 weken om de altaarschildering te maken, ter plekke en wonend in de kerk. Dit is voor beiden een intensieve ervaring, voor Janneke om nu als het ware het instrument te zijn om de altaarschildering te maken, voor Peter om het hele proces te mogen mee maken en haar daarbij ook in praktische zin te kunnen ondersteunen.

Nu breekt er een tijd aan waarin ze de volle vreugde beleeft aan het kunnen werken als vrij kunstenaar, waarin ze in haar schilderijen steeds de verbinding probeert te zoeken tussen hemel en aarde. Ook kan ze nu meer tijd besteden aan haar twee kleinkinderen. Ook de verbinding met haar broers en zussen blijft hecht en gezamenlijk treden ze naar buiten als het collectief De Kwaasteniet. Janneke heeft sterk het gevoel dat ze bewust als zevental hebben gekozen om in dit leven samen op te trekken. Na een eerste gezamenlijke expositie in Hoorn is er een volgende expositie in 2011 in Oude Wetering bij de opening van haar oude gereformeerde kerk tot multicultureel centrum. Voor deze expositie maakt ze o.a. twee levensgrote engelen op doek (2.20 meter lang), die tijdens de expositie aan weerskanten van het orgel hangen. De engelen worden zelfs door de stichting van het centrum gekocht, zodat ze daar permanent komen te hangen. Haar droom wordt werkelijkheid (zie <http://www.desprengoudewetering.nl/fotoboek/bekijk?72157629469997635>).

In 2012 wordt een volgende droom werkelijkheid, zoals ze dat op 18-jarige leeftijd in een brief heeft opgeschreven, het illustreren van een kinderboek. Er komt een vraag om het boek “Hoe de kleine engel op aarde kwam” te illustreren. De vertaling is al gemaakt door Els IJsselmuiden, een goede vriendin en priester bij de Christengemeenschap. Er is slechts een klein probleem, er is geen uitgever die het wil uitgeven. Dus zegt Janneke op 31 december 2012 tegen Peter: Waarom worden wij niet de uitgever. En zo geschiedt. De uitgeverij Aan de Tijd is geboren. In 2013 komt de eerste druk uit, die in 2014 gevolgd wordt door de tweede en in 2018 door de derde druk.

Inmiddels hebben zich gezondheidsproblemen gemeld, heftige gal-aanvallen wat uiteindelijk leidt tot een gal-operatie in 2015. Het is voor Janneke een aanleiding om zich op facebook te storten en onderzoek te doen naar alles wat met gezondheid te maken heeft en de rol van de farmaceutische industrie daarin. Ook komt ze via Facebook in aanraking met een groep antroposofische kunstenaressen wereldwijd die intensief met elkaar uitwisselen over schilderijen die ze hebben gemaakt (Anthroposophy and art) of over thema's die ze samen uitwerken. Veel van Janneke's bespiegelingen over haar werk is daar nog te vinden. Het jaar 2016 wordt een bewogen jaar, ze is nu 71. Ze besluit om een grote expositie te organiseren samen met 6 andere kunstenaars in de grote kerk in Edam. Dat blijkt veel meer werk dan ze had gedacht, maar levert wel een prachtige tentoonstelling op en een boek over de zeven kunstenaars. De expositie is getiteld Kosmos Engel Mens Dier (dat is ook de titel van het boek). Janneke neemt het op zich om iedere middag in de kerk aanwezig te zijn en zo reist ze iedere dag, meestal samen met Peter, naar Edam. Eind 2016 blijkt ze een tumor in haar borst te hebben, waarvan ze in september nog had gedacht dat het onschuldig was. Begin 2017 vindt de operatie plaats gevolgd door bestralingen. De operatie is succesvol, omdat de tumor aan de buitenkant zit. Chemo en hormoonkuur wil ze niet. Een geplande reis van 6 weken voor hun 50-jarig huwelijk in de zomer naar Canada en de Verenigde Staten kan doorgang vinden. Het wordt ook een soort afscheidsreis om vrienden en bekenden nog eenmaal te bezoeken en ook een afscheid van haar tweede vaderland. Ook Denver bezoeken ze om te zien of alles goed is met de altaarschildering. Veel gesprekken dit keer met indianen onderweg. In een door indianen gerund museum in Canada vinden ze in een mand met allemaal enkele ringen twee gelijke zilveren ringen in een ontwerp dat Janneke al eerder had getekend om na 50 jaar opnieuw ringen aan te schaffen. De ringen blijken precies te passen. Terug in Nederland kan ze meteen beginnen aan de voorbereiding van een grote

tentoonstelling in de kerk van de Christengemeenschap in Colmar, die met kerst zal worden ingewijd. Samen weer met de auto vol met schilderijen naar Colmar om ze eind januari 2018 weer op te halen. De mensen in Colmar zijn zo enthousiast, dat ze haar vragen om na te denken over een mogelijk werken aan een altaarschildering. Reden voor Janneke om in het voorjaar een cursus Frans te gaan doen. Ondertussen loopt er nog een ander project. Een vraag van Bert Voorhoeve om een kinderboek te maken over de bijen. Die vraag is al gesteld in 2017, maar door haar ziekte is ze daar niet aan toegekomen. Een tweede kinderboek, met dit keer illustraties en haar eigen tekst op basis van het verhaal van Bert Voorhoeve. Vol enthousiasme gaat ze in het voorjaar 2018 aan de gang. Ook al, omdat bij controle bij de chirurg ze schoon is verklaard. Nog een tweede vraag komt in mei naar haar toe. Of ze een expositie wil overnemen in de Bonifaciuserkerk in Medemblik in augustus, omdat de kunstenaar voor die periode afgezegd heeft, maar later blijkt is hij overleden aan kanker. Ook hier gaat ze enthousiast op in, omdat dit een mogelijkheid is om een overzichtstentoonstelling te houden, nu ze de hele kerk tot haar beschikking heeft. Eind juli overvalt haar een heftige pijn gevolgd door benauwdheid. Na controle in het ziekenhuis blijkt ze uitzaaiingen te hebben vanuit haar borstkanker naar haar longen en botten. Ze weet direct dat de levensverwachting niet lang zal zijn, maar dat ze dat in ieder geval niet wil bestrijden met chemotherapie. Ze kiest voor antroposofische geneesmiddelen en voor kwaliteit van leven. De overzichtstentoonstelling kan doorgang vinden en ze kan met zuurstof en in de rolstoel aanwezig zijn bij de inrichting en de opening. Tussen de ziekenhuisopnames door werkt ze tot het laatst aan de tekst van het boek over de bijen. Ze merkt dat ze door de eerste gevolgen van de uitzaaiingen niet meer haar linkerhand kan gebruiken. Het creatief kunnen werken is abrupt gestopt. Ze zegt daar zelf over, dat ze links alleen nog maar over de grove motoriek kan beschikken en ze moet nu met haar rechterhand schrijven. Het corrigeren van de tekst is te vermoeiend en ze dicteert Peter de veranderingen, die hij verwerkt op de laptop. Ze wil ook geen pijnstillers, maar controleert op wilskracht haar pijn en ademhaling. Gedurende haar ziekteperiode wordt ze liefdevol bijgestaan door twee van haar zusjes, die beurtelings in een caravan in de tuin overnachten. Op een gegeven moment spreekt ze spontaan de woorden uit: Het begrijpen is mij te wonderbaar, te verheven, ik kan er niet bij (psalm 39). Ze heeft sterk het gevoel dat de geesteswereld haar zeer nabij is. Dat verwoordt ze ook in haar laatste gedicht, dat inmiddels via de Christengemeenschap zijn weg heeft gevonden. Ze overlijdt op 19 september en wordt op 25 september op een zonnige dag onder grote belangstelling begraven op het kerkhof bij de NH kerk in Wognum. Ze heeft haar begrafenis in alle rust kunnen voorbereiden en deze plek uitgekozen. Hoewel ze in haar verschillende biografieën die ze op facebook achterlaat schrijft, dat ze hoopt nog heel oud te worden lijkt ze toch alles afgerond te hebben. Door de contacten met medewerkers van de gemeente tijdens haar ziekte kan na haar dood in oktober 2018 een expositie worden ingericht door Peter in het gemeentehuis van Medemblik, het voormalige gebouw van de DSB bank, een echt organisch gebouw, waar ze graag in had willen exposeren, maar waar ze nooit aan toegekomen was. Het boek van de Bijen en de mensen gaat op 23 maart 2019 de wereld in. In juni 2019 wordt nog weer een grote tentoonstelling ingericht in Colmar, waar men inderdaad Janneke had willen vragen om een altaarschildering te maken. Zelfs het zonnekindpoppenboek, waar ze 20 jaar geleden aan begonnen was met de illustraties, wordt in februari 2020 door Mercurius uitgebracht met heel veel van haar illustraties. Zo is toch alles afgerond waaraan ze begonnen is. Haar werk is te vinden op www.atelieroekomst.nl en de boeken bij www.uitgeverijaandetijd.nl.